

ЩОДО ЗАХИСТУ ЧЕСТІ І ГІДНОСТІ ГРОМАДЯН ТА ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ: ПОСИЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

***Мета** статті полягає у висвітленні ключових питань, пов'язаних з юридичною відповідальністю за адміністративні правопорушення, передбачені ст. 173 і ст. 185 Кодексу України про адміністративні правопорушення. За основу автором взяті пропозиції законодавця викладені в Проекті Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо захисту честі і гідності громадян та працівників правоохоронних органів. Використано низку методів, які визначені його метою і завданнями. Логіко-семантичний і формально-логічний методи використано з метою вдосконалення понятійного апарату шляхом визначення понять «публічна нецензурна лайка» та «публічний», «публічне місце». Статистичний метод використано для перегляду динаміки правопорушень на території України. Порівняльно-правовий метод використано під час реалізації всіх завдань дослідження.*

Визначено роль і значення адміністративної відповідальності у процесі захисту та забезпечення прав і свобод людини як невід'ємної складової частини забезпечення конституційних прав людини у контексті ст. 173 КУпАП та подальшої оптимізації у світлі розглядуваного питання ст. 185 КУпАП у частині сприйняття правоохоронців як важливої складової частини реформи правоохоронних органів, оскільки адекватне сприйняття поліцейських пов'язане з високим рівнем довіри до них, із престижністю, популярністю їхньої професії серед населення.

З'ясовано, що дані правопорушення характеризуються значними коливаннями які, насамперед, зумовлені їх латентністю (2010, 2015, 2018), малим розміром адміністративного стягнення, у вигляді штрафу, а також практикою об'єднання кількох справ в одне провадження та накладення санкції за «правилом поглинання» в межах санкції норми. Розглянуто судову практику у справах, пов'язаних із дрібним хуліганством та злісною непокорю. Основні пропозиції автор ґрунтує, використовуючи Єдиний державний реєстр судових рішень.

У висновках автор частково погоджується з пропозиціями законодавця щодо збільшення суми штрафу. Основні пропозиції автора зводяться до того, що:

- 1) поєднання у ст. 173 КУпАП таких слів, як «публічний» і «нецензурна лайка в громадських місцях», в єдине поняття «публічна нецензурна лайка в громадських місцях» видається не надто вдалим і є результатом переважного застосування в адміністративно-правовому полі цих термінів без надання тлумачення;*
- 2) ст. 185 КУпАП слід доповнити комбінацією «або їх образа у будь-якій формі» що значним чином вплине на позитивну судову практику. Це можна пояснити тим, що у статті не описуються можливі форми образи поліцейського.*

Ключові слова: адміністративне правопорушення, дрібне хуліганство, злісна непокоря, громадське місце, адміністративне стягнення, адміністративна відповідальність.

Марина Співак,

доктор політичних наук,
доцент,
доцент кафедри
публічного управління
та адміністрування
Національної академії
внутрішніх справ
orcid.org/0000-0002-9471-7154
rainbow.m84@gmail.com

Вступ. Реальна діяльність патрульних поліцейських із попередження і припинення протиправних дій часто проходить в несприятливих умовах. У процесі суперечностей між поліцейським та правопорушником кожен відчуває психологічне напруження, що найчастіше трансформується у конфлікт, де відбувається, з одного боку, порушення честі і гідності громадян, що є одним із найважливіших прав, повага до яких гарантується державою першочергово, з іншого – умисні, публічні дії, які ображають честь та гідність працівника Національної поліції України під час виконання ним службових обов'язків, виражені в непристойній формі, осквернення поліцейського однострою.

Категорія «дрібне хуліганство» та «злісна непокора», за вчинення яких передбачена адміністративна відповідальність, займає особливе місце у деліктному законодавстві. У суспільстві спостерігається коливання чисельності випадків вчинення дрібного хуліганства та злісної непокори законному розпорядженню або вимозі поліцейського під час виконання ним службових обов'язків. Так, за правопорушення, передбачені ст.173 КУпАП у 2010 р., до судів надійшло 242634 справ (Статистичний бюлетень, 2011), у 2015 р. – 49715 справ (Статистичний бюлетень, 2016), у 2018 р. – 64193 справ (Адміністративні правопорушення в Україні, 2018). За правопорушення, передбачені ст.185 КУпАП у 2010 р., до судів надійшло 28983 справ (Статистичний бюлетень, 2011), у 2015 р. – 5002 справ (Статистичний бюлетень, 2016), 2018 р. – 12506 справ (Адміністративні правопорушення в Україні, 2018). Насамперед, виникнення таких коливань зумовлено латентністю даних правопорушень, що зумовлено низкою причин. Діючий розмір адміністративного стягнення у вигляді штрафу за дані правопорушення є вкрай малим і не відповідає вимогам сьогодення, фактично втратив свою виховну функцію. Крім того, існує практика об'єднання кількох справ в одне провадження та накладення санкції за «правилом поглинання» в межах санкції норми. Це, з одного боку, розвантажує суди, а з іншого – не виконує превентивної функції, що сприяє правовому нігілізму, що надалі породжує нові делікти (Парыцкий, 2021). До того ж відповідальність за образу правоохоронців в КУпАП чітко

не визначена та за частіше кваліфікується за ст. 173 КУпАП або ст. 185 КУпАП, що створює юридичні неузгодженості у правозастосовній діяльності. З огляду на це суспільні відносини у зазначеній сфері потребують правового урегулювання.

Особливості адміністративної відповідальності за дрібне хуліганство досліджували багато вчених-юристів, зокрема В. Греченко, М. Єфімов, Н. Кононенко, В. Пономаренко, Є. Фесенко, О. Шевченко та ін. Окремі аспекти злісної непокори законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця розглядались у працях А. Годлевської-Коновалової, М. Лошицького, Т. Мінки, Р. Олійничук, О. Розгон та ін. Однак, незважаючи на досить значні наукові здобутки у цьому напрямі, багато аспектів даної проблематики залишаються не вирішеними.

Мета статті – розгляд дискусійних питань, пов’язаних з юридичною відповідальністю за адміністративні правопорушення, передбачені ст. 173 і ст. 185, а також формування пропозицій щодо їх вдосконалення.

Методи. Логіко-семантичний і формально-логічний методи використано з метою вдосконалення понятійного апарату шляхом визначення понять «публічна нецензурна лайка», «публічний», «громадське місце» та «публічне місце». Статистичний метод використано для перегляду динаміки правопорушень на території України. Порівняльно-правовий метод використано під час реалізації всіх завдань дослідження.

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Аналізуючи положення проекту закону України про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо захисту честі і гідності громадян та працівників правоохоронних органів, що є альтернативним до проекту Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо захисту честі та гідності працівників Національної поліції України, членів громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону та військовослужбовців (реєстр. № 5050 від 08.02.2021), слід відмітити, що основні положення законопроекту відповідають його цілям та завданням. Запропонованим законопроектом вносяться зміни до санкції ст. 173 КУпАП та підвищується розмір адміністративного стягнення у вигляді штрафу (твід 170,00 грн до 510,00 грн.), крім того, запроваджується додаткова правова кваліфікація повторності таких дій (додається нова частина).

Так само змін зазнають окремі положення ст. 185 КУпАП та ст. 185-10 щодо встановлення відповідальності за образу поліцейського під час виконання службових обов’язків, а так само військовослужбовця та члена громадського формування з охорони громадського порядку та державного кордону під час їх залучення до охорони громадського порядку.

Законопроектом передбачено внесення змін до ст. 262 та ст. 263 КУпАП в частині уточнення підстав для застосування процедури адміністративного затримання поліцейськими, посадовими особами Військової служби

правопорядку у Збройних силах України та Державної прикордонної служби України (Проект Закону України, 2021).

2. Характеристика дрібного хуліганства: наукові та практичні питання

Законом визначено, що дрібне хуліганство – це нецензурна лайка в громадських місцях, образливе чіпляння до громадян та інші подібні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян (ст. 173 КУпАП) (Кодекс України, 1984). Водночас з об'єктивної сторони дрібне хуліганство полягає у таких діях: нецензурна лайка (найбільш цинічні лайки, що належать зазвичай до сфери статевих відносин, непристойні висловлювання, один із найогидніших різновидів словесної брутальності (Науково-практичний коментар, 2013); образливе чіпляння до громадян (докучлива поведінка, пов'язана з образливими діями, що зневажають честь і гідність людини та утискають будь-чию волю, до того ж у грубій розв'язній манері. Наприклад, хапання за одяг, насильницьке утримання за руки, демонстративне зривання головного убору, вимога дати цигарку або пускання в обличчя диму, непристойна пропозиція дівчині (Науково-практичний коментар, 2013); інші подібні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян (співання непристойних пісень; вигуки, свист під час демонстрації кінофільмів; гвалт, крик біля вікон громадян у нічний час, поява у громадському місці в оголеному вигляді тощо (Науково-практичний коментар, 2013).

Ініціатори законопроекту пропонують внести зміни і доповнити статтю словосполученням «публічна нецензурна лайка». На нашу думку, така форма об'єктивної сторони дрібного хуліганства є недоречною. Адже «публічний» означає той, що відбувається в присутності публіки, людей, прилюдний, призначений для широкого відвідування і користування, а «публічне місце» – місце, де збирається багато публіки (про театр, стадіон і т. ін.) (Академічний тлумачний словник, 1970–1980).

Із практики притягнення до адміністративної відповідальності випливає те, що громадський порядок може бути порушений і за відсутності осіб чи у присутності лише потерпілого або невеликої групи осіб у вечірній чи нічний час. Наприклад, розглянемо факти: 20.12.2018 о 23-45 год. ОСОБА_2, перебуваючи за адресою м. Кривий Ріг вул. Юрія Смірнова, 18/7 вчинив сварку своїй знайомій ОСОБА_3, під час якої виражався нецензурною лайкою, чим своїми діями порушив громадський порядок та спокій громадян (Єдиний державний реєстр судових рішень, 2019) або 20.12.2018 року близько 00 год. 20 хв. ОСОБА_1, перебуваючи в смт. Олика, по вул. Замковій Ківерцівського району, Волинської області, вчинив дрібне хуліганство, а саме: виражався нецензурною лайкою та вчинив бійку з ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4 (Єдиний державний реєстр судових рішень, 2019).

Наведемо й інші приклади:

1) 01.01.19 р. близько 21:00 год. ОСОБА_3, знаходячись за адресою с. Нова Кубань по вул. Гагаріна, вчинив сварку відносно гр. ОСОБА_4, в ході якої

вдарив останню в область живота, чим своїми діями вчинив дрібне хуліганство, тобто вчинив адміністративне правопорушення, передбачене ст. 173 КУпАП України (Єдиний державний реєстр судових рішень, 2019);

2) 01.01.2019 року біля 18:00 години по вул. Лесі Українки в с. Гнатівка Хмільницького району Вінницької області ОСОБА_1 виражався нецензурною лайкою в адресу своїх сусідів ОСОБА_2, ОСОБА_3, погрожував фізичною розправою, а також здійснив забруднення колодязя дизельним паливом, чим вчинив адміністративне правопорушення, передбачене ст. 173 КУпАП (Єдиний державний реєстр судових рішень, 2019);

3) 21.12.2018 о 20 год 00 хв ОСОБА_1, перебуваючи у господарстві № 41 по вул. Польова у смт Терни, порушував особистий спокій ОСОБА_2, а саме гучно стукав у вікна і двері її будинку, чим вчинив дрібне хуліганство (Єдиний державний реєстр судових рішень, 2019);

4) під час розгляду справи в суді ОСОБА_1 винуватим у вчиненні правопорушення визнав, пояснив, що 31.12.2018 року пішов до магазину «Орхідея», що розташований в с. Вершина, де побачив продавчиню, з якою в нього виник конфлікт, в ході якого він вилив каву, яка знаходилась у нього в стакані, на ОСОБА_3 (Єдиний державний реєстр судових рішень, 2019);

5) ОСОБА_1 19.12.2018 року о 02-00 год. в с. Великий Кучурів, по вул. Головній, Сторожинецького району, Чернівецької області, умисно пошкодив металеву скриньку Укрпошти, а також три ліхтарі ялинкового освітлення та дорожній знак, чим порушив громадський порядок та спокій громадян (Єдиний державний реєстр судових рішень, 2019);

6) ОСОБА_1 26 грудня 2018 року, о 23 год. 15 хв., в громадському місці, а саме: в м. Бережани на вул. ОСОБА_2, поблизу будинку № 12, перебував у голому вигляді і цими своїми діями порушив громадський порядок, чим вчинив дрібне хуліганство, тобто вчинив правопорушення, передбачене ст. 173 КУпАП (Єдиний державний реєстр судових рішень, 2019).

Як показує судова практика, ні час доби, ні форма вчинення, ні наявність/відсутність потерпілої особи не впливають на кваліфікацію правопорушення і накладення стягнення на правопорушника. Кваліфікуючою ознакою є «громадське місце» а не «нецензурна лайка» або тим паче «публічна нецензурна лайка». З наведених прикладів також є очевидним, що зазвичай нецензурна лайка супроводжується активними діями правопорушника у громадському місці.

Пропозиції авторів законопроекту знижують ефективність притягнення винних до адміністративної відповідальності, а можливо, і взагалі відмінюють їх. А такі поняття, як «громадське місце» і «публічне місце», є однаковими за значенням поняттями, тому вводити в обіг поняття «публічна нецензурна лайка» недоречно, оскільки цей термін з'явився вперше як результат європейського досвіду нормативного врегулювання діяльності поліції і у національному законодавстві належним чином не описаний. Частково підтримуємо позицію законодавця і вважаємо, що ч. 1 ст. 173 КУпАП необхідно залишити без змін.

Таблиця 1

Зміст положення (норми) чинного законодавства	Зміст положення (статті, норми) проєкту акта	Пропозиції автора
Кодекс України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1123 із наступними змінами):		
<p>Стаття 173. Дрібне хуліганство Дрібне хуліганство, тобто нецензурна лайка в громадських місцях, образливе чіпляння до громадян та інші подібні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян, тягне за собою накладення штрафу від трьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб.</p>	<p>Стаття 173. Дрібне хуліганство Дрібне хуліганство, тобто публічна нецензурна лайка в громадських місцях, образливе чіпляння до громадян та інші подібні дії, що порушують громадський порядок або спокій громадян, тягне за собою накладення штрафу від десяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин, або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк до десяти діб. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі самі порушення, тягне за собою накладення штрафу від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб.</p>	<p>Стаття 173. Дрібне хуліганство Дрібне хуліганство, тобто нецензурна лайка в громадських місцях, образливе чіпляння до громадян та інші подібні дії, що порушують громадський порядок або спокій громадян, тягне за собою накладення штрафу від десяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин, або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк до десяти діб. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі самі порушення, тягне за собою накладення штрафу від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб.</p>

3. Оптимізація ст. 185 Кодексу України про адміністративні правопорушення

Що стосується нової редакції ст. 185 КУпАП, то пропонуємо доповнити ст. 185 сполученням **«образа у будь-якій формі»**, що значним чином спростить практику притягнення до адміністративної відповідальності з позиції того, що відповідно до Словника із соціальної роботи слово «образа» розкривається як умисне приниження честності і гідності особи, виражене в непристойній формі (Словник із соціальної роботи, 2015). У Великому тлумачному словнику сучасної мови слово «образа» розкривається як зневажливе висловлювання, негарний вчинок і т. ін., що спрямовані проти кого-небудь і викликають у нього почуття гіркоти, душевного болю (Великий тлумачний словник сучасної мови, 2005). Розглянемо приклади із судової практики:

1) із протоколу про адміністративне правопорушення серії АА № 831415 від 24.11.2018 року, складеного інспектором Городнянського ВП майором поліції ОСОБА_2 відносно ОСОБА_1 встановлено, що 24.11.2018 року, о 12 год. 16 хв., в м. Городня по вул. 1-го Травня громадянин ОСОБА_1, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння та рухаючись по проїжджій частині дороги за наявності тротуару, заважав руху транспорту. На законну вимогу припинити адміністративне правопорушення не відреагував, при складанні постанови про накладення адміністративного стягнення останній порвав номерний бланк, чим вчинив правопорушення, передбачене ст. 185 КУпАП (Єдиний державний реєстр судових рішень, 2018);

2) 04.01.2018 до Охтирського міськрайонного суду Сумської області надійшов протокол про адміністративне правопорушення щодо ОСОБА_1, відповідно до якого останній 03.06.2018 о 20:30 год. біля будинку № 1 по вул. Парковій в м. Охтирка Сумської області в громадському місці виражався нецензурною лайкою в бік працівників поліції, на зауваження припинити правопорушення не реагував, хапав за формений одяг, чим вчинив злісну непокору законному розпорядженню поліцейського, тобто вчинив правопорушення, відповідальність за яке передбачена ст. 185 КУпАП (Єдиний державний реєстр судових рішень, 2018);

3) згідно з протоколом про адміністративне правопорушення 22.03.2018 року о 00:30 ОСОБА_1, знаходячись за адресою м. Київ, вул. В. Васильківська, 74, зупинив транспортний засіб «Volkswagen Golf» д.н. НОМЕР_1, у місці, яке позначене дорожнім знаком 5.3.8 «Місце для стоянки» з додатковою табличкою 7.17 «інвалід», чим порушення п.п. 8.1 ПДР України та відмовився на неодноразову законну вимогу працівника поліції пред'явити документи, зазначені в п.п. 2.1 ПДР України, а саме: посвідчення водія, свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу та поліс цивільно-правової відповідальності, вчинив злісну непокору працівнику поліції (Єдиний державний реєстр судових рішень, 2018);

4) 06.07.2018 року о 02:26 год. ОСОБА_1, знаходячись за адресою: м. Київ, вул. Лютеранська, 19, почав перешкоджати затриманню громадянки ОСОБА_2, закривав доступ до автомобіля, не неодноразові вимоги припинити свої дії не

Таблиця 2

Зміст положення (норми) чинного законодавства	Зміст положення (статті, норми) проєкту акта	Пропозиції автора
Кодекс України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1123 із наступними змінами):		
Стаття 185. Злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця	Стаття 185. Злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця або їх образа	Стаття 185. Злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця або їх образа у будь-якій формі
Злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі поліцейського під час виконання ним службових обов'язків, а також вчинення таких самих дій щодо члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку тягне за собою накладення штрафу від восьми до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб.	Злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі поліцейського під час виконання ним службових обов'язків, а також вчинення таких самих дій щодо члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк від п'яти до десяти діб.	Злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі поліцейського під час виконання ним службових обов'язків, а також вчинення таких самих дій щодо члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк від п'яти до десяти діб.

Продовження таблиці 2

1	2	3
Відсутня	Ті самі дії, вчинені групою осіб або особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за правопорушення, передбачене <u>частиною першою цієї статті</u> , тягнуть за собою накладення штрафу від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб.	Ті самі дії, вчинені групою осіб або особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за правопорушення, передбачене <u>частиною першою цієї статті</u> , тягнуть за собою накладення штрафу від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб.
	Публічна образа поліцейського під час виконання ним службових обов'язків або члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку тягне за собою накладення штрафу від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до тридцяти годин.	Публічна образа поліцейського під час виконання ним службових обов'язків або члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку тягне за собою накладення штрафу від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до тридцяти годин.

реагував, намагаючись нанести удари працівнику поліції (Єдиний державний реєстр судових рішень, 2018);

5) 09.10.2021 року о 19 год. 12 хв. гр. ОСОБА_1 за адресою м. Кременна пл. Кооперативна, 12 не виконував неодноразове законне розпорядження про припинення правопорушення поліцейського, розбив скло службового автомобіля, чим порушив вимоги ст.185 КУпАП (Єдиний державний реєстр судових рішень, 2021);

6) 06.12.2021 року о 23 год. 15 хв. на а/д Київ-Чоп, 223 км, ОСОБА_1 вчинив злісну непокору законній вимозі працівника поліції під час виконання ним службових обов'язків, а саме шарпав за формений одяг, зірвав головний убір з поліцейського та нагрудний портативний відеозаписувальний пристрій АМ00059 (Єдиний державний реєстр судових рішень, 2021).

Іншими словами, образа, що завдана поліцейському, може бути як словесною, так і окремою дією (дія кого-небудь, те, що здійснене, учинене кимось), що необхідно узагальнити даним сполученням. Виникає питання: яку дію слід вважати образою? Адже у практичній площині саме у цьому будуть виникати розбіжності. Цей набір оцінних суджень викликає ряд запитань, які неодмінно постануть у правозастосуванні. Позиція автора викладена в табл. 2.

Висновки. Загальновизнано, що права і свободи особистості в державі, її інтереси не повинні протиставлятися правам і свободам інших людей. Разом із тим поряд із загальновизнаними правами і свободами людини існують і загальновизнані обмеження більшості з них, що тим чи іншим чином посягають на громадський порядок, громадську безпеку та встановлений порядок управління.

Однозначно ми погоджуємося з авторами законопроекту про доцільність і нагальність внесення змін до ст. 173 і ст. 185 КУпАП та запровадження ще більшого розміру штрафу для правопорушення, вчиненого групою осіб або особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за таке правопорушення, а також введення відповідальності за образу поліцейського.

Узагальнення матеріалів адміністративних проваджень надало можливість установити певні тенденції, що спостерігаються у правозастосовній практиці щодо застосування ст. 173 і ст. 185 КУпАП. Зокрема, названі вище прогалини законодавчої бази стосуються об'єктивної і суб'єктивної сторін правопорушення ст. 173, що характеризується прямим умислом, і тим, що виключно «громадське місце» має кваліфікуюче значення, і не слід його замінювати на «публічна нецензурна лайка в громадських місцях». Адже нецензурна лайка в громадських місцях і так є публічною. До того ж, наявні у чинному законодавстві України терміни «громадська безпека», «публічна безпека» є предметом напружених дискусій щодо доцільності введення в чинне законодавство України із прийняттям у 2015 р. Закону України «Про національну поліцію» терміна «публічна безпека» поряд зі звичним «громадська безпека» (Закон України, 2015). Термін «публічний» застосований у Конституції України у двох випадках: встановлення компетенції адміністративних судів, метою яких є захист прав, свобод та інтересів особи у сфері публічно-правових відносин (ст. 125) та повноважень прокуратури, яка здійснює підтримання публічного обвинувачення в суді (ст. 131-1) (Конституція України, 1996). Тому поєднання у ст. 173 КУпАП таких слів, як «публічний» і «нецензурна лайка в громадських місцях», в єдине поняття «публічна нецензурна лайка в громадських місцях» видається не надто вдалим і є результатом переважного застосування в адміністративно-правовому полі цих термінів без надання тлумачення.

Що стосується ст. 185 КУпАП, то, на думку автора, її слід доповнити комбінацією «або їх образа у будь-якій формі» що значним чином вплине на позитивну судову практику. Це можна пояснити тим, що у статті не описується можливі форми образи поліцейського.

Список використаних джерел:

1. Адміністративні правопорушення в Україні у 2010 році. Державний комітет статистики України. Статистичний бюлетень. Київ. 2011. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_ap_bl.htm (дата звернення: 22.12.2021).
2. Адміністративні правопорушення в Україні у 2015 році. Державний комітет статистики України. Статистичний бюлетень. Київ. 2016. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_ap_bl.htm (дата звернення: 22.12.2021).

3. Кількість справ, які знаходились у провадженні, та осіб, притягнутих до адміністративної відповідальності (за статтями КУпАП та іншими законами України). Адміністративні правопорушення в Україні у 2018 році. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/prav_zloch/arh_adm_prp_u.htm (дата звернення: 22.12.2021).

4. Paryzkyi, I., Humin, O., Matvieiev, S., Marchenko, O., & Chukaieva, A. (2021). Administrative offense as deterrent to prove objective aspect in criminal proceedings. *Amazonia Investiga*. 10(45). 99–104.

5. Проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо захисту честі і гідності громадян та працівників правоохоронних органів. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=71217 (дата звернення: 22.12.2021).

6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 23.12.2021).

7. Науково-практичний коментар кодексу України про адміністративні правопорушення / за ред. Калужного Р. А., Іншина М. І., Шопіної І. М. та ін. Вид. 5-те, із змінами та доповненнями станом на 10 вересня 2013 р. Київ : Алерта, 2013. 976 с.

8. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980). URL: <http://sum.in.ua/s/publichnyj> (дата звернення: 10.01.2022).

9. Категорія справи № 215/5/19: Єдиний державний реєстр судових рішень. Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку; Дрібне хуліганство. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79064497> (дата звернення: 10.01.2022).

10. Категорія справи № 158/18/19: Єдиний державний реєстр судових рішень. Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку; Дрібне хуліганство. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79010556> (дата звернення: 10.01.2022).

11. Категорія справи № 650/3/19: Єдиний державний реєстр судових рішень. Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку; Дрібне хуліганство. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79146117#> (дата звернення: 10.01.2022).

12. Категорія справи № 149/9/19: Єдиний державний реєстр судових рішень. Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку; Дрібне хуліганство. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78984968> (дата звернення: 10.01.2022).

13. Категорія справи № 582/22/19: Єдиний державний реєстр судових рішень. Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку; Дрібне хуліганство. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79023453> (дата звернення: 10.01.2022).

14. Категорія справи № 319/10/19: Єдиний державний реєстр судових рішень. Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку; Дрібне хуліганство. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79016591> (дата звернення: 10.01.2022).

15. Категорія справи № 723/2/19: Єдиний державний реєстр судових рішень. Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку; Дрібне хуліганство. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78997412> (дата звернення: 10.01.2022).

16. Категорія справи № 593/5/19: Єдиний державний реєстр судових рішень. Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку; Дрібне хуліганство. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79080509> (дата звернення: 10.01.2022).

17. Словник із соціальної роботи. Образа. Повне онлайн видання, 2015. URL: <https://sloynyk.me/dict/socialwork/%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B0> (дата звернення: 13.01.2022).

18. Великий тлумачний словник сучасної мови. Образа. 2005. URL: <https://sloynyk.me/dict/vts/%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B0> (дата звернення: 13.01.2022).

19. Категорія справи № 732/14/19: Єдиний державний реєстр судових рішень. Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління; Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79027528> (дата звернення: 14.01.2022).

20. Категорія справи № 583/2116/18: Єдиний державний реєстр судових рішень. Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління; Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79023538> (дата звернення: 14.01.2022).

21. Категорія справи № 757/16350/18-п: Єдиний державний реєстр судових рішень. Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління; Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97404576> (дата звернення: 14.02.2022).

22. Категорія справи № 757/36821/18-п: Єдиний державний реєстр судових рішень. Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління; Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97879506> (дата звернення: 14.02.2022).

23. Категорія справи № 414/2420/21: Єдиний державний реєстр судових рішень. Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління; Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102894194> (дата звернення: 09.02.2022).

24. Категорія справи № 285/6602/21: Єдиний державний реєстр судових рішень. Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління; Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102968656> (дата звернення: 09.02.2022).

25. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 23.02.2022).

26. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 23.02.2022).

References:

1. Administratyvni pravoporushennya v Ukraini u 2010 rotsi. Derzhavnyy komitet statystyky Ukrainy. Statystychnyy byuletен'. Kyiv. (2011). Retrieved December 22, 2021 from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publitsat/Arhiv_u/15/Arch_ap_bl.htm [in Ukrainian].

2. Administratyvni pravoporushennya v Ukraini u 2015 rotsi. Derzhavnyy komitet statystyky Ukrainy. Statystychnyy byuletен'. Kyiv. (2016). Retrieved December 22, 2021 from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publitsat/Arhiv_u/15/Arch_ap_bl.htm [in Ukrainian].

3. Kil'kist' sprav, yaki znakhodylys' u provadzhenni, ta osib, prytyahnutykh do administrativnoyi vidpovidal'nosti (za statyamy KUPAP ta inshymy zakonamy Ukrainy).

Administratyvni pravoporushennya v Ukraini u 2018 rotsi. (2019) December 22, 2021 from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/prav_zloch/arh_adm_prp_u.htm [in Ukrainian].

4. Paryzkyi, I., Humin, O., Matvieiev, S., Marchenko, O., & Chukaieva, A. (2021). Administrative offense as deterrent to prove objective aspect in criminal proceedings. [Administrative offense as deterrent to prove objective aspect in criminal proceedings]. *Amazonia Investiga*, 10(45), 99–104. [in English].

5. Proekt Zakonu pro vnesennya zmin do Kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennya shchodo zakhystu chesti i hidnosti hromadyan ta pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv. (2021). December 22, 2021 from http://w1.ts1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webprots4_1?id=&pf3511=71217 [in Ukrainian].

6. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennya. (1984). December 23, 2021 from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> [in Ukrainian].

7. Kalyuzhnoh R. A., Inshyna M. I., Shopinoy I. M. ta in. (2013). Naukovo-praktychnyy komentar kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennya Vyd. 5-te, iz zminamy ta dopovnennyamy stanom na 10 veresnya 2013 r. Kyiv : Alerta, 976 s. [in Ukrainian].

8. Slovyk ukraïns'koyi movy. Akademichnyy tлумachnyy slovyk (1970–1980). January 10, 2022 from: <http://sum.in.ua/s/publichnyj> [in Ukrainian].

9. Katehoriya spravy # 215/5/19 : Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. Administratyvni pravoporushennya, shcho posyahayut' na hromads'kyy poriadok i hromads'ku bezpeku; Dribne khulihanstvo. (2019). January 10, 2022 from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79064497> [in Ukrainian].

10. Katehoriya spravy # 158/18/19: Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. Administratyvni pravoporushennya, shcho posyahayut' na hromads'kyy poriadok i hromads'ku bezpeku; Dribne khulihanstvo. (2019). January 10, 2022 from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79010556> [in Ukrainian].

11. Katehoriya spravy # 650/3/19: Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. Administratyvni pravoporushennya, shcho posyahayut' ha hromads'kyy poriadok i hromads'ku bezpeku; Dribne khulihanstvo. (2019). January 10, 2022 from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79146117#> [in Ukrainian].

12. Katehoriya spravy # 149/9/19: Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. Administratyvni pravoporushennya, shcho posyahayut' ha hromads'kyy poriadok i hromads'ku bezpeku; Dribne khulihanstvo. (2019). January 10, 2022 from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78984968> [in Ukrainian].

13. Katehoriya spravy # 582/22/19: Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. Administratyvni pravoporushennya, shcho posyahayut' ha hromads'kyy poriadok i hromads'ku bezpeku; Dribne khulihanstvo. (2019). January 10, 2022 from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79023453> [in Ukrainian].

14. Katehoriya spravy # 319/10/19: Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. Administratyvni pravoporushennya, shcho posyahayut' ha hromads'kyy poriadok i hromads'ku bezpeku; Dribne khulihanstvo. (2019). January 10, 2022 from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79016591> [in Ukrainian].

15. Katehoriya spravy # 723/2/19: Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. Administratyvni pravoporushennya, shcho posyahayut' ha hromads'kyy poriadok i hromads'ku bezpeku; Dribne khulihanstvo. (2019). January 10, 2022 from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78997412> [in Ukrainian].

16. Katehoriya spravy # 593/5/19: Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. Administratyvni pravoporushennya, shcho posyahayut' ha hromads'kyy poriadok i hromads'ku bezpeku; Dribne khulihanstvo. (2019). January 10, 2022 from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79080509> [in Ukrainian].

17. Slovnyk iz sotsial'noyi roboty. Obraza. Povne onlayn vydannya. (2015). January 13, 2022 from: URL:<https://slovnyk.me/dict/socialwork/%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B0> [in Ukrainian].

18. Velykyy tlumachnyy slovnyk suchasnoyi movy. Obraza. (2005). January 13, 2022 from: <https://slovnyk.me/dict/vts/%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B0> [in Ukrainian].

19. Katehoriya spravy # 732/14/19: Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. Administratyvni pravoporushennya, shcho posyahayut' na vstanovleny poryadok upravlinnya; Zlisna nepokora zakonnomu rozporядzhennyu abo vymozi politseys'koho, chlena hromads'koho formuvannya z okhorony hromads'koho poryadku i derzhavnoho kordonu, viys'kovosluzhbovtstva. (2019). January 14, 2022 from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79027528> [in Ukrainian].

20. Katehoriya spravy # 583/2116/18: Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. Administratyvni pravoporushennya, shcho posyahayut' na vstanovleny poryadok upravlinnya; Zlisna nepokora zakonnomu rozporядzhennyu abo vymozi politseys'koho, chlena hromads'koho formuvannya z okhorony hromads'koho poryadku i derzhavnoho kordonu, viys'kovosluzhbovtstva. (2018). January 14, 2022 from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79023538> [in Ukrainian].

21. Katehoriya spravy # 757/16350/18-p: Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. Administratyvni pravoporushennya, shcho posyahayut' na vstanovleny poryadok upravlinnya; Zlisna nepokora zakonnomu rozporядzhennyu abo vymozi politseys'koho, chlena hromads'koho formuvannya z okhorony hromads'koho poryadku i derzhavnoho kordonu, viys'kovosluzhbovtstva. (2018). February 14, 2022 from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97404576> [in Ukrainian].

22. Katehoriya spravy # 757/36821/18-p: Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. Administratyvni pravoporushennya, shcho posyahayut' na vstanovleny poryadok upravlinnya; Zlisna nepokora zakonnomu rozporядzhennyu abo vymozi politseys'koho, chlena hromads'koho formuvannya z okhorony hromads'koho poryadku i derzhavnoho kordonu, viys'kovosluzhbovtstva. (2018). February 14, 2022 from : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97879506> [in Ukrainian].

23. Katehoriya spravy # 414/2420/21: Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. Administratyvni pravoporushennya, shcho posyahayut' na vstanovleny poryadok upravlinnya; Zlisna nepokora zakonnomu rozporядzhennyu abo vymozi politseys'koho, chlena hromads'koho formuvannya z okhorony hromads'koho poryadku i derzhavnoho kordonu, viys'kovosluzhbovtstva. (2021). February 9, 2022 from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102894194> [in Ukrainian].

24. Katehoriya spravy # 285/6602/21: Yedynny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'. Administratyvni pravoporushennya, shcho posyahayut' na vstanovleny poryadok upravlinnya; Zlisna nepokora zakonnomu rozporядzhennyu abo vymozi politseys'koho, chlena hromads'koho formuvannya z okhorony hromads'koho poryadku i derzhavnoho kordonu, viys'kovosluzhbovtstva. (2021). February 9, 2022 from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102968656> [in Ukrainian].

25. Pro Natsional'nu politysiyu: Zakon Ukrainy (2015). February 23, 2022 from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> [in Ukrainian].

26. Konstytutsiya Ukrainy (1996). February 23, 2022 from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].

ON THE PROTECTION OF THE HONOR AND DIGNITY OF CITIZENS AND LAW ENFORCEMENT OFFICERS: STRENGTHENING ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY

Maryna Spivak,

Doctor of Political Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Public Management and Administration
National Academy of Internal Affairs

orcid.org/0000-0002-9471-7154
rainbow.m84@gmail.com

The purpose of the article is to highlight the key issues related to legal liability for administrative offenses under article 173 and article 185 of the Code of Ukraine on Administrative Offenses. The author takes as a basis the proposals of the legislator set out in the Draft Law on Amendments to the Code of Ukraine on Administrative Offenses to protect the honor and dignity of citizens and law enforcement officers. A number of methods are used, which are determined by its purpose and objectives. Logical-semantic and formal-logical methods were used to improve the conceptual apparatus by defining the concepts of “public obscenity” and “public”, “public place”. The statistical method was used to review the dynamics of offenses in Ukraine. The comparative legal method was used in the implementation of all research objectives.

The role and importance of administrative responsibility in the process of protection and protection of human rights and freedoms as an integral part of ensuring constitutional human rights in the context of article 173 of the Code of Administrative Offenses and further optimization in the light of the issue under article 185 of the Code of Administrative Offenses in terms of the perception of law enforcement officers as an important part of law enforcement reform, as adequate perception of police officers is associated with a high level of trust in them, with the prestige, popularity of their profession among the population.

It was found that these offenses are characterized by significant fluctuations, primarily due to their latency (2010, 2015, 2018), small administrative penalties, fines, as well as the practice of combining several cases into one proceeding and imposition of sanctions under the “rule absorption” within the sanction of the norm. Judicial practice in cases of petty hooliganism and malicious disobedience is considered. The author bases the main proposals using the Unified state register of court decisions.

In the conclusions, the author partially agrees with the legislator’s proposals to increase the amount of the fine. The main proposals of the author are that: 1) the combination in article 173 of the Code of Administrative Offenses of such words as “public” and “obscene swearing in public places”, the single concept of “public obscene swearing in public places” does not seem very successful and is the result of the predominant use in the administrative field of these terms without interpretation; 2) article 185 of the Code of Administrative Offenses should be supplemented by a combination of or insulting them in any form, which will significantly affect the positive case law. This can be explained by the fact that the article does not describe possible forms of insulting a police officer.

Key words: administrative offense, petty hooliganism, malicious disobedience, public place, administrative penalty, administrative liability.